

«ایران» تأثیر حضور بازیکنان خارجی در ورزش کشور را از نگاه کارشناسان بررسی می کند

هدررفت سرمایه با جذب ستاره‌های جعلی

مبلغ دریافتی در لیگ ایران، در لیگ‌های کشورهای همسایه بازی می‌کند؛ و واقعیتی که به‌روشنی نشان می‌دهد رقم قراردادهای آنان در ایران نه‌تنها غیرواقعی بلکه حاصل سوءمدیریت و بی‌تدبیری بوده است. بدین ترتیب، هزاران دلار از بودجه ورزشی کشور بی‌هیچ دستاوردی از چرخه اقتصاد ملی خارج شده است.

برای بررسی دقیق‌تر این پدیده و واکاوی ابعاد پنهان آن، به گفت‌وگو با کارشناسان و صاحب‌نظران حوزه ورزش ایران پرداختیم تا از زاویه نگاه آنان، حضور بازیکنان خارجی در ورزش ایران را از «فرصتی برای پیشرفت» تا «تهدیدی برای منابع ملی» مورد بازنگری قرار دهیم.

استخدام بازیکنان بی کیفیت خارجی فرصت‌سوزی است

مهری رنجبر / مصطفی کارخانه، عضو هیأت‌رئیس فدراسیون والیبال، معتقد است برای ارتقای سطح کیفی لیگ باید از بازیکنان تراز اول خارجی استفاده شود. همان‌طور که سعید معروف در والیبال ایران «سعید» شد، سید محمد موسوی در والیبال «سید» شد و میلاد عبادی‌پور و امیر غفور به ستاره تبدیل شدند، نسل جدید بازیکنان نیز باید در کنار ستاره‌های بزرگ دنیا شوپ بزنند.

به گفته کارخانه، اگر ستاره‌های والیبال ایران در لیگ‌های خارجی بازی می‌کنند، لازم است پای ستاره‌های خارجی را هم به لیگ ایران باز کنیم تا هم لیگ جذاب‌تر شود و هم سطح رقابت‌ها بالا برود. او تأکید می‌کند: «شک نکنید حضور بازیکنان

سطح بالای خارجی به لیگ والیبال ایران شخصیت و هویت می‌دهد و می‌تواند الگویی برای بازیکنان جوان ایرانی باشد.» کارخانه در ادامه هشدار می‌دهد: «اما اگر قرار باشد بازیکنان متوسط و بی‌کیفیت خارجی در تیم‌ها بازی کنند، استفاده از بازیکنان ایرانی بهتر است؛ چراکه حضور خارجی‌های بی‌کیفیت در تیم‌ها حکم فرصت‌سوزی برای بازیکنان جوان را دارد.» او در توضیح اهمیت حضور بازیکنان باکیفیت خارجی به نمونه تیم بانک سرمایه اشاره می‌کند: «استفاده این تیم از بازیکنی مثل لوکاس ژیکادلو، پاسور سابق تیم ملی لهستان، حس رقابت را بالا برد. درست است که او در آن زمان دیگر در تیم ملی لهستان حضور نداشت، اما بازی درخشان در کنار سید، شهرام محمودی و فرهاد قائمی آن قدر جذاب بود که تماشاگران از دیدن بازی‌ها لذت می‌بردند. ژیکادلو حتی عنوان بهترین پاسور لیگ را هم کسب کرد.»

کارخانه در پایان یادآور شد: «البته همان زمان هم با اینکه قرارداد لوکاس ژیکادلو ۲۰۰ هزار دلار بود، اما رقم قرارداد او از ملی پوشان تیم کمتر بود.»

بازیکنان با کیفیت با این پول‌ها به ایران نمی‌آیند

پرسا غفاری / استفاده از بازیکنان خارجی در لیگ‌های ورزشی ایران در سال‌های اخیر به شدت تحت تأثیر شرایط اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کشور قرار گرفته است. وضعیت

اقتصادی، تحولات منطقه‌ای و محدودیت‌های ناشی از آن، حق انتخاب باشگاه‌ها را در جذب بازیکنان باکیفیت خارجی کاهش داده است. برای مثال، در رشته بسکتبال، بسیاری از تیم‌ها تمایل دارند بازیکنان آمریکایی را جذب کنند، زیرا سطح فنی آنان بالاست، اما به دلیل تبلیغات منفی رسانه‌های بین‌المللی و فضای ایران‌هراسی، بسیاری از این بازیکنان از پذیرش پیشنهاد تیم‌های ایرانی خودداری می‌کنند.

البته تجربه نشان داده بازیکنی که به ایران سفر کرده‌اند، پس از حضور در کشور متوجه شده‌اند آنچه رسانه‌های خارجی تصویر کرده‌اند، با واقعیت جامعه ایران تفاوت چشمگیری دارد و بسیاری از ادعاهای مطرح شده نوعی سیاه‌نمایی بوده است. از دیگر موانع مهم، مشکلات قانونی و آیین‌نامه‌ای است. برخی محدودیت‌ها اجازه عقد قرارداد حرفه‌ای با بازیکنان خارجی را نمی‌دهد و این مسأله مستقیماً بر کیفیت و ارزش مالی قراردادها تأثیر می‌گذارد؛ در نتیجه، باشگاه‌ها از جذب بازیکنان سطح بالا بازمی‌مانند.

با این حال، باید پذیرفت که حضور بازیکنان باکیفیت خارجی نه‌تنها سطح کیفی لیگ‌های ایران را ارتقا می‌دهد، بلکه موجب رشد فنی بازیکنان ایرانی، افزایش جذابیت مسابقات و جلب توجه بیشتر مخاطبان و اسپانسرهای می‌شود.

متأسفانه، حضور بازیکنان کم‌کیفیت در سال‌های اخیر، نتیجه سرمایه‌گذاری محدود باشگاه‌ها و نبود بازتست سرمایه است. در حالی که کشورهای حاشیه خلیج فارس با پرداخت دستمزدهای نجومی بهترین بازیکنان را جذب می‌کنند، درآمد پایین باشگاه‌های ایرانی و بی‌میلی اسپانسرهای موجب شده بازیکنان گران‌قیمت تمایلی به حضور در لیگ ایران نداشته باشند.

هستند تا گزینه‌های مورد نظر خود را، فشارغ از معیارهای فنی و قانونی، به ایران بیاورند. براساس گزارش‌های رسمی، بخش عمده‌ای از بودجه سالیانه باشگاه‌های ورزشی بویژه در فوتبال صرف جذب بازیکنان خارجی می‌شود؛ با این امید که حضور آنان مسیر موفقیت را هموار کند. اما در عمل، بسیاری از این بازیکنان بدون کمترین تأثیرگذاری در نتایج تیم، تنها هزینه‌ای گزاف بر دوش باشگاه‌ها می‌گذارند. در پایان فصل، آنان با کارنامه‌ای تهی از افتخار و عملکرد مؤثر، کشور را ترک می‌کنند. در حالی که دستمزدی نجومی دریافت کرده‌اند.

نکته تأمل برانگیز آنجاست که همین بازیکنان، پس از خروج از ایران، با دستمزدی یک‌سوم یا حتی یک‌چهارم

دستگاه‌های نظارتی و نهادهای بالادستی ناچار به ورود به ماجرا شده‌اند تا عمق فاجعه آشکار شود؛ فاجعه‌ای که ریشه در نبود شفافیت، ضعف مدیریت و گاه روابط پنهان میان دلالان و مدیران باشگاه‌ها دارد.

فدراسیون‌های ورزشی، قانون‌گریزی در این عرصه همچنان به چشم می‌خورد. نتیجه مستقیم این قانون‌گریزی، ورود بازیکنان بی‌کیفیت خارجی به ورزش ایران است؛ بازیکنانی که ردپای دلالان و واسطه‌گران در جذب آنها کاملاً مشهود است. در بسیاری از موارد، مدیران باشگاه‌ها به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم با این جریان‌های واسطه‌گر در ارتباط

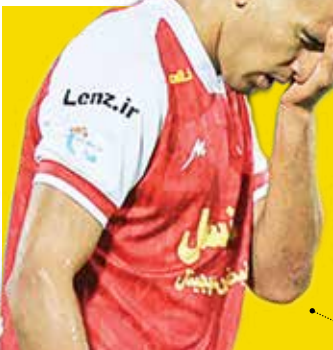
سینا حسینی / حضور بازیکنان خارجی در لیگ‌های معتبر ورزشی ایران، در نگاه اول می‌تواند فرصتی ایده‌آل برای ارتقای سطح فنی و حرفه‌ای ورزش کشور تلقی شود. اما تجربه سال‌های اخیر نشان داده که نبود نظارت کافی و ضعف در اجرای قوانین، این فرصت بالقوه را در بسیاری از موارد به تهدیدی جدی برای ساختار مالی و فنی باشگاه‌ها بدل کرده است. نتیجه، نه تنها رشد و پیشرفت نبوده، بلکه هدررفت بخشی قابل توجهی از بودجه باشگاه‌ها و وارد آمدن خسارت‌های سنگین به پیکره آسیب‌پذیر ورزش ایران بوده است.

در مقطعی، شدت این خسارت‌ها چنان افزایش یافته که

نگاهی به کیفیت حضور خارجی‌ها در ورزش ایران

1 ترکیبی از مستعد‌ها و بی استعداد‌ها

ایلیا بهزاد اول / معمولاً وقتی صحبت از حضور بازیکنان خارجی در ایران می‌شود، ذهن همه به سمت بازیکنانی می‌رود که در فوتبال یا قراردادهایی سنگین و تاریخی با به مسابقات لیگ برتر فوتبال گذاشته‌اند اما طی سال‌های اخیر، مربیان و بازیکنان خارجی زیادی در رشته‌های مختلف ورزشی به ایران آمده‌اند و بسیاری از آنها، موفق شده‌اند تا سطح کیفی رقابت‌های داخلی در ایران را بهبود ببخشند. در این مطلب به طور گذرا، نگاهی می‌کنیم به قوی‌ترین و ضعیف‌ترین بازیکنان خارجی که در سال‌های اخیر، تصمیم به حضور در ایران گرفته‌اند.

2

کشتی و والیبال؛ ضیافت چهره‌های بزرگ جهانی

در طول سال‌های اخیر، فوتبال‌لیست‌های انگشت‌شماری چون مامه تیام، یورگن لوکادیا، تومیسلاو اشترکالی، استیون انژونزی، یاسر آسانی، منیر ال‌حسادی و ابیگور پوستونسکی، به عنوان بازیکنان خارجی مطرح به ایران آمده‌اند اما درصد بازیکنان خارجی موفق در دیگر رشته‌هایی که توان مالی استفاده از بازیکنان خارجی را دارند، بیشتر بوده است. لیگ برتر کشتی ایران در سال‌های اخیر، معمولاً میزبان چهره‌های مدال‌آور جهانی بوده است؛ گنو پتریاشویلی قهرمان المپیک ۲۰۲۲ پاریس، حاجی علیف دارنده مدال نقره المپیک ۲۰۲۰ و زاتوریک سیداکوف قهرمان جهان در سال ۲۰۲۳، تنها بخشی از کشتی‌گیران مطرح خارجی حاضر در لیگ ایران هستند. در رشته والیبال، چهره‌های درجه یک جهانی مانند روبرتلندی سیمون، کونسپسیون، نیمیر عبدالعزیز و بهترین بازیکن دو المپیک اخیر یعنی ارون انگایت، در مقاطع زمانی مختلف به ایران سفر کرده‌اند و در بسکتبال نیز پری پتی آمریکایی ستاره شهرداری گرگان، از ستارگان اصلی لیگ بوده که با پرتاب تاریخی خود در فینال لیگ ۱۴۰۰، به یک چهره محبوب در گرگان تبدیل شد.

ناکامی‌ها برای فوتبال است!

اکثریت بازیکنان خارجی ناموفق که وارد ایران شده‌اند، به دلیل محدودیت مالی در سایر رشته‌های ورزشی به فوتبال اختصاص پیدا می‌کنند؛ از جمله بازیکنانی چون لوکاس ژاؤو، نیل باهوپی، مسعود جوما، برایان دابو، ویسام بن‌یدر، گائل کاکوتا و سایر بازیکنان خارجی لیگ برتر که با مبالغی هنگفت

و برای منافع برخی افراد، به ایران آمده‌اند و هیچ دستاوردی برای ایران نداشته‌اند. در سایر رشته‌ها که از آنها صحبت شد، اکثر بازیکنان خارجی در سطح اول جهانی هستند؛ به ویژه کشتی که در آن اکثر تیم‌ها لیگ برتری عنوان‌داران جهان را جذب می‌کنند. با این حال چالش اصلی در این زمینه، عدم آمادگی این بازیکنان با توجه به برگزاری لیگ بلافاصله پس از مسابقات جهانی کشتی است.

3

هزینه یک فصل فوتبال ۱۰ همت می‌شود؟

گروه ورزشی / برای درک چرایی سوءاستفاده‌ها و هزینه‌های سرسام‌آور در فوتبال ایران، باید به چند نکته اساسی توجه کرد. اول آن‌که هیچ معیار شفافی برای تعیین قیمت بازیکنان خارجی وجود ندارد. این که باشگاه‌ها هر چه اساسی با بازیکنی که نهایتاً ۵ میلیارد می‌ارزد، قراردادی ۵۰ میلیاردی می‌بندند؟ پاسخ در ساختار معیوب و فضای آشفته‌ای نهفته است که در فوتبال کشور حاکم شده؛ فضایی که به آثارشیم اقتصادی می‌ماند و در آن دلال‌ها بیشترین سود را می‌برند.

امروز حداقل هزینه اداره یک فصل فوتبال در کشور، حدود ۱۰ همت برآورد می‌شود؛ اما نکته تأسفبار آنجاست که نزدیک به نیمی از این مبلغ، سهم دلال‌هاست. با این حال، مقصر اصلی نه صرفاً دلالان، بلکه برخی مدیران عامل و سرمربیانی هستند که با تصمیمات احساسی یا منفعت‌طلبانه، در کنار واسطه‌ها، مثلث قدرت را شکل داده‌اند. هرگاه یکی از اضلاع این مثلث دست بالا را پیدا کند، عملاً اختیار باشگاه را در دست می‌گیرد و مسیر را به هرسو که بخواهد می‌کشاند. مدیران عامل اگر زیرک باشند، مصوبه خرید بازیکنان خارجی را تحت نظر می‌گیرند تا بعداً از آن سود ببرند.

سرمربی نیز اغلب بدون تحلیل فنی، بازیکنی را می‌خواهد که شاید حتی در سیستم تیش ج‌هم نگیرد. نمونه بارز این وضعیت، تیم استیل‌آدین بود؛ مجموعه‌ای پرستاره که نه‌تنها موفق نشد، بلکه به دسته یک سقوط کرد. علت روشن است؛ نبود نظارت و ضعف فدراسیون. وقتی نهاد ناظر درگیر روزمرگی و بی‌پنایمی باشد، فساد اجتناب‌ناپذیر است. سوءمدیریت و انتخاب نادرست مدیران عامل، ریشه اصلی بحران کنونی است. بسیاری از مدیران، با تجربه ندارند یا تجربه‌شان کهنه و بی‌ارتباط با شرایط امروز است. در چنین فضایی، هزینه‌کرد بی‌ضابطه به جای مدیریت درآمدها به عنوان «هنر» تلقی می‌شود. از میان باشگاه‌ها، تنها یکی دو تیم خصوصی‌اند و بقیه از منابع دولتی یا شبه‌دولتی تغذیه می‌شوند؛ یعنی هزینه ۱۰ همتی از بیت‌المال که بی‌ثمر هدر می‌رود. فوتبال امروز ایران از مسیر عقلانیت فاصله گرفته است. تا زمانی که مدیران ناکارآمد بر صندلی تصمیم‌گیری نشسته‌اند، هزینه‌ها همچنان نجومی خواهد ماند و حاصلش، جز اتلاف سرمایه ملی نیست.

امیررضا واعظ‌آشتیانی

مدیرعامل استیل باشگاه استقلال

بخش عمده‌ای از بودجه سالیانه باشگاه‌های ورزشی بویژه در فوتبال صرف جذب بازیکنان خارجی می‌شود؛ با این امید که حضور آنان مسیر موفقیت را هموار کند

ضعف ساختار قانونی و نبود مدیر متخصص

گروه ورزشی / فوتبال ایران، به عنوان ورزشی پرطرفدار، همواره با چالش‌های متعددی روبه‌رو بوده است. یکی از مهم‌ترین این چالش‌ها، فقدان شفافیت در قراردادهای بازیکنان خارجی است که تبعات گسترده‌ای را به دنبال داشته و نقش فدراسیون فوتبال را در این میان پررنگ‌تر می‌سازد. بسیاری از بازیکنان خارجی در ایران کامل و یک قرارداد ساده‌تر برای ثبت رسمی، این دوگانگی، زمینه را برای فعالیت واسطه‌ها و درج پندهای نامناسب در قراردادها فراهم می‌کند. ریشه این مشکل، به سختگیری‌های بودجه‌ای فدراسیون فوتبال برمی‌گردد که با وجود عدم امکان اجرای کامل قانون سقف بودجه، منجر به رواج پرداخت‌های غیرشفاف و زیرزمینی شده است.

متأسفانه، فدراسیون فوتبال به عنوان متولی این ورزش، خود یکی از عوامل مؤثر در تداوم این وضعیت و کاهش کیفیت کلی فوتبال ایران محسوب می‌شود. گزارش‌ها حاکی از مبالغ هنگفتی است که با ایچنت‌ها پرداخت شده، اما عدم شفافیت، مانع از نظارت دقیق بر این پرداخت‌ها می‌شود.

رویه عملی باشگاه‌ها نیز در این زمینه قابل انتقاد است. بسیاری از باشگاه‌ها بدون بهره‌مندی از حقوق‌آنان متخصص، اقدام به مذاکره و انعقاد پیش‌قرارداد می‌کنند. این امر، فرصت را برای ایچنت‌ها فراهم می‌کند تا با تغییر پندهای قرارداد، منافع باشگاه را به خطر اندازند.

باشگاه‌ها عملاً یک پیش‌قرارداد روتین می‌گیرند و مذاکره می‌کنند اما ایچنت‌ها در روند مذاکرت، پندها را تغییر می‌دهند و وکلای خارجی، آن را به ضرر باشگاه می‌چرخانند. به عنوان مثال من قراردادی برای باشگاهی نوشتیم، اما در مذاکره شبانه، آقای ایچنت با چهار کلمه و سه بند کلیدی، آن قرارداد را باطل کرد.

مشکل دیگر، انتخاب حقوق‌آنان فاقد تخصص کافی توسط باشگاه‌هاست. این افراد، اغلب با حقوق ایران آشنایی دارند، اما دانش کافی در زمینه حقوق فوتبال و قوانین فیفا ندارند.

در این راستا، فدراسیون فوتبال باید با برگزاری دوره‌های تخصصی با حضور اساتید خارجی، به تربیت حقوق‌آنان متخصص اقدام کند. متأسفانه، دوره‌های آموزشی فعلی فاقد عمق لازم هستند و متخصصانی کارآمد تربیت نمی‌کنند. فدراسیون باید به جای ترویج افراد فاقد صلاحیت، به پرورش نیروهای متخصص و کارآزموده بپردازد.

همچنین حمایت بی‌دریغ و بیش از حد از باشگاه‌ها، اشتباهات آنها را توجیه کرده و به تداوم مشکلات دامن می‌زند. تبعیض در قوانین داخلی، مانند قانون لیست مازاد برای بازیکنان خارجی که تبعیض در فیفا دارد، اما برای بازیکنان ایرانی اعمال نمی‌شود، نمونه‌ای از این مشکلات است. این دوگانگی، منجر به شکل‌گیری پرونده‌هایی مانند پرونده منتظر محمد استقلال می‌شود. در نهایت، برای حل این چالش‌ها و خروج فوتبال ایران از این چرخه معیوب، نیازمند شفافیت، حقوق‌آنان متخصص و آموزش واقعی هستیم.

چهره‌های جهانی، عامل پیشرفت کشتی

گروه ورزشی / حضور کشتی‌گیران خارجی در لیگ ایران عاملی مؤثر در پیشرفت کشتی‌گیران ایرانی است. از گذشته تاکنون، حضور

چهره‌های بزرگ کشتی جهان مانند گاتسالوف، بلال ماکخوف، پتریاشویلی و حتی امروز زاتوریک سیداکوف در لیگ ایران، باعث شده تا کشتی‌گیران ایرانی برای رقابت با این قهرمانان و کم

نیابردن در رویارویی با آن‌ها، سطح فنی خود را ارتقا دهند. در سال‌های قبیل، ملی‌پوشانی مانند رضا یزدانی و سعید ابراهیمی تنها در مسابقات جهانی با حریفی چون گاتسالوف روبه‌رو می‌شدند و برای شرکت در هر تورنمنتی، فدراسیون باید هزینه‌های سنگینی برای اعزام تیم متحمل می‌شد. اما اکنون، حضور کشتی‌گیران مدعی خارجی در لیگ داخلی، بدون هیچ هزینه‌ای برای فدراسیون، فرصت رقابت با بهترین‌های دنیا را برای ایرانی‌ها فراهم کرده است.

او تأکید می‌کند که از نظر کیفی، حضور خارجی‌ها اتفاق بسیار مثبتی است. انتقال حضور تیم‌ها در لیگ کم‌رنگ‌تر از گذشته بوده است، اما حضور چهره‌های خارجی جلوه‌ای ویژه به این رقابت‌ها بخشیده و باعث جذب تماشاگران بیشتری به سالن‌ها شده است. همچنین افزایش نرخ ارز مشکلاتی برای تیم‌ها به‌وجود آورده است. بیشتر تیم‌های سال‌های گذشته خصوصی بودند و برای عقد قرارداد با کشتی‌گیران خارجی باید بخشی از مبلغ را به اتحادیه جهانی، بخشی را به فدراسیون ایران و بخشی را به فدراسیون کشورهای مبدأ پرداخت می‌کردند که این روند کار را برای باشگاه‌ها دشوار کرده است. در حال حاضر، تنها دو یا سه تیم دولتی باقی مانده‌اند که در قرارداد با خارجی‌ها مشکل خاصی ندارند و توانسته‌اند هیچان لیگ را حفظ کنند.

قرارداد کشتی‌گیران خارجی معمولاً کمتر از ایرانی‌ها نیست؛ برای مثال، کشتی‌گیری مانند سیراکوف کمتر از ۱۰ هزار دلار دریافت نمی‌کند. از همین رو، بسیاری از تیم‌ها ترجیح می‌دهند کشتی‌گیران ارزان‌تر را جذب کنند. البته بالا رفتن مبلغ قراردادها و کناره‌گیری برخی تیم‌های خصوصی به‌دلیل نبود توجیه اقتصادی، موجب شده تعدادی از کشتی‌گیران ایرانی نیز از حضور در لیگ باز بمانند.

در مجموع، حضور کشتی‌گیران خارجی نقش مهمی در رشد فنی و تجربی کشتی‌گیران ایرانی داشته و به پیشرفت کشتی کشور کمک بزرگی کرده است.

رسول باختر کارشناس حقوقی

محسن کاوه مربی سابق تیم ملی کشتی آزاد

مربی سابق تیم ملی کشتی آزاد